

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1976-1977**

18 NOVEMBER 1976

**Voorstel van wet betreffende de
zwangerschapsafbreking**

(Ingediend door de heer Risopoulos c.s.)

TOELICHTING

Sedert tien jaar heeft het vraagstuk van de abortus en van de gerechtelijke gevolgen ervan steeds de bijzondere aandacht gehad van de Ministers van Justitie in ons land.

In 1971 diende Senator Calewaert een eerste voorstel in tot wijziging van het Strafwetboek.

In 1973 diende de auteur van dit voorstel, naar aanleiding van het gerechtelijk onderzoek tegen Dr. Peers een tekst in die strekte tot opschorting van de vervolgingen.

In hetzelfde jaar diende Mevr. Dinant, volksvertegenwoordiger, op haar beurt een voorstel in tot wijziging van de wet.

In 1974 legde Senator Pierson en — nogmaals — de indiener van dit voorstel, samen met andere senatoren afzonderlijk, een volledige en precieze tekst in tot wijziging van Titel VII van Boek II van het Strafwetboek.

Al deze parlementaire inspanningen zijn een dode letter gebleven: de voorstellen kwamen te vervallen als gevolg van Kamerontbinding, verwijzing naar commissies, niet-aanwijzing van een rapporteur en, in één enkel geval zelfs, weigering van inoverwegingneming; zij kenden alle wisselvalligheden van de wetgevingsprocedure.

Aan het einde van 1974 werd een extraparlamentaire ethische commissie, onder voorzitterschap van Dr. Renée Portray, belast met een onderzoek naar de vraagstukken die rezen in verband met contraceptie en abortus. Zij besloot haar werkzaamheden bij het ingaan van de zomer 1976

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1976-1977**

18 NOVEMBRE 1976

**Proposition de loi sur l'interruption volontaire
de la grossesse**

(Déposée par M. Risopoulos et consorts)

DEVELOPPEMENTS

Depuis dix ans, les Ministres de la Justice de notre pays ont inscrit le problème de l'avortement et de ses conséquences judiciaires au premier plan de leurs préoccupations.

En 1971, le Sénateur Calewaert avait pris l'initiative d'une première proposition de modification du Code pénal.

En 1973, l'auteur de la présente proposition déposait — à la suite de l'instruction ouverte à charge du Dr. Peers — un texte tendant à la suspension des poursuites.

La même année, Mme Dinant, député, reprenait à son tour une proposition de modification de la loi.

En 1974, le Sénateur Pierson et — à nouveau — l'auteur de la présente proposition, avec d'autres sénateurs, déposaient séparément des textes complets et précis de réforme du Titre VII du Livre II du Code pénal.

Tous ces efforts parlementaires sont restés lettre morte: propositions devenues caduques par suite de la dissolution des Chambres, renvois en commission, absence de désignation d'un rapporteur et même, en une circonstance, refus de prise en considération; tous les accidents de la procédure législative se sont succédé.

A la fin de 1974, une commission éthique, extraparlamentaire, présidée par le Dr. Renée Portray, a été chargée d'étudier l'ensemble des problèmes posés par la contraception et l'avortement. Ses travaux se sont terminés à la veille de l'été 1976 par la rédaction de deux rapports,

met het opstellen van twee rapporten : het ene namens een meerderheid van 13 leden op 25, het andere namens de minderheid van de 12 overige leden.

Deze verdeling weerspiegelt ongetwijfeld het evenwicht in de ideologische samenstelling van de commissie en is een bewijs van de nauwgezetheid waarmee elk van de leden zich gewijd heeft aan een taak die collegiaal werd aangevat.

Het Parlement wacht nog steeds op informatie over die werkzaamheden; het zal er zijn voordeel mee doen, maar het mag zeker niet afzien van zijn initiatiefrecht in een zaak waarin zowel de Uitvoerende als de Wetgevende Macht zolang gedraald hebben.

De indieners van het voorstel wensen voor alles aan te geven door welke stelregels zij zich hoofdzakelijk hebben laten leiden op dit gebied, waar een betreurenswaardige polemiek zo vaak de boventoon voert.

1. Zoals kernachtig gesteld wordt in de preambule van de Franse wet van 1974, waarvan dit voorstel de grondgedachten wenst over te nemen : de wet staat borg voor de eerbiediging van elk menselijk wezen vanaf het ontstaan van het leven. Van dat beginsel mag alleen afgeweken worden in geval van nood en onder de door de wet gestelde voorwaarden.

Het is dus zeker niet de bedoeling om abortus te bevorderen en nog minder om te doen geloven dat een vrouw daartoe gemakkelijk en lichtzinnig zou overgaan.

Waar het op aankomt is het drama van de clandestiene abortus te bestrijden, een verouderde wetgeving aan te passen en de vrouw haar volle verantwoordelijkheid te geven.

2. Het vraagstuk waarvoor dit voorstel een oplossing bedoelt te vinden, stoelt op twee feitelijke gegevens die moeilijk kunnen ontweken worden.

Het eerste is dat clandestiene abortus een morele plaag is en een ernstig gevaar voor de lichamelijke gezondheid van de betrokkenen. Ofschoon er geen statistisch materiaal voorhanden is over het juiste aantal clandestiene abortussen, mag worden aangenomen dat er in België enkele tienduizenden gevallen per jaar voorkomen.

Het tweede is dat de artikelen 348 tot 353 van het Strafwetboek, die ter zake van toepassing zijn, tot stand kwamen in 1867, maar op grond van teksten uit 1810, die zelf een uitvloeisel waren van werkzaamheden van het einde van de XVIIIe eeuw.

3. Onze buurlanden hebben ten aanzien van de gerechtelijke behandeling van abortus een dikwijls radicale liberalisering doorgevoerd in hun wetgeving.

Aangezien het abortusprobleem moet worden opgelost met inachtneming van de wijsgerige, zedelijke, godsdienstige en wetenschappelijke evolutie, is het onzinnig te geloven dat België aan de grenzen van zijn 30 000 km² een dam zou kunnen opwerpen tegen de invloed van landen waarmee het een zelfde levenshouding, pluralisme en maatschappelijk

l'un au nom d'une majorité de 13 membres sur 25, l'autre au nom de la minorité des 12 autres membres.

Cette division reflète sans aucun doute l'équilibre de la composition idéologique de la commission et traduit la conscience avec laquelle chacun de ses membres a poursuivi une tâche commencée collégialement.

Le Parlement attend toujours d'être informé de ces travaux; il en fera son profit, mais il lui appartient certainement de ne pas renoncer à son pouvoir d'initiative dans une matière où l'Exécutif comme le Législatif ont temporisé bien longuement.

Les auteurs de la proposition souhaitent définir avant tout les principes essentiels qui les ont inspirés dans un domaine souvent envahi par la polémique la plus regrettable.

1. Comme le dit en termes précis le préambule de la loi française de 1974 dont la présente proposition souhaite reprendre la philosophie essentielle : la loi garantit le respect de tout être humain dès le commencement de la vie. Il ne saurait être porté atteinte à ce principe qu'en cas de nécessité et selon les conditions définies par la loi.

Il est donc clair qu'il ne s'agit en rien de favoriser l'avortement, moins encore de croire qu'il s'agit là d'un acte auquel une femme recourrait avec facilité ou légèreté.

Il s'agit de lutter contre le drame de l'avortement clandestin, de réformer une législation dépassée, et de donner à la femme la pleine dignité de sa responsabilité.

2. Le problème dont la présente proposition vise à trouver une solution, repose sur deux éléments de fait difficiles à éluder.

Le premier est que l'avortement clandestin est un fléau moral, un risque grave pour la santé physique de celles qui le subissent. Si aucune statistique précise n'en définit le nombre, encore les avortements clandestins atteignent-ils en Belgique plusieurs dizaines de milliers de cas par an.

Le second est que les articles 348 à 353 qui règlent la question dans notre Code pénal, ont été rédigés en 1867, mais sont encore le reflet des textes de 1810, eux-mêmes inspirés par les travaux de la fin du XVIIIe siècle.

3. Toutes les législations des pays voisins ont libéralisé, de manière souvent radicale, le traitement judiciaire de l'avortement.

Dans la mesure où l'interruption de grossesse est un problème qu'il faut résoudre en tenant compte de toutes les implications de l'évolution philosophique, morale, religieuse et scientifique, il serait dérisoire de croire que la Belgique pourrait ériger, aux frontières de ses 30 000 km², des barrières qui la sépareraient de pays dont elle partage le même

evenwicht gemeen heeft en doorlopende economische en culturele betrekkingen onderhoudt.

4. Het aanpassen van een onherroepelijk verouderde wetgeving betekent niet dat wij blind zouden moeten zijn voor andere ernstige problemen die raken aan de demografische structuur van de samenleving.

Eenzijds staat het vast dat de recente Franse wet op de zwangerschapsafbreking gemakkelijker voor te bereiden was dank zij het bestaan van een uitvoerige wettelijke regeling van de volksgezondheid die bij ons nog steeds op het getouw staat en waarvan de noodzaak zich meer en meer doet gevoelen.

Anderzijds is het ook zeker dat een menselijke gemeenschap alleen dan kan overleven, in de letterlijke zin des woords, als zij haar demografisch evenwicht in stand houdt.

Terwijl een te hoog geboortecijfer in vele landen van de derde wereld nog steeds dramatische problemen doet rijzen, is dat cijfer in de industrielanden zo sterk gedaald dat de vernieuwing van de jongste en produktiefste leeftijdsklassen niet langer gewaarborgd is.

De voorstellers wensen dus dat er algemene of selectieve maatregelen worden genomen ter bevordering van een onbevooroordeeld geboortenbeleid, gegrond op de demografische behoeften, maar ook en vooral op een betere voorlichting om te komen tot een verantwoord ouderschap.

5. Tenslotte willen de indieners onderstrepen dat hun voorstel er met name op gericht is de laatste discriminaties weg te nemen die de wetgeving nog in stand houdt ten opzichte van de vrouw, die het eerst moet kunnen oordelen over de wenselijkheid van de zwangerschap en over de gevaren en de verantwoordelijkheden die deze meebrengt.

Dat het antwoord in geen dele dwingend is, behoeft nauwelijks te worden gezegd: elke vrouw die zich aan strengere morele of ethische regels wenst te houden, zal volledig vrij blijven om minder ver te gaan dan de nieuwe strafwet.

**

Alvorens de inhoud van de voorgestelde wijzigingen toe te lichten, willen de indieners het verlangen uitspreken dat in een wetboek van de volksgezondheid de volgende bepalingen zouden voorkomen:

1. De bovenvermelde regel betreffende de eerbiediging van het menselijke leven die in de aanhef van de Franse wet van november 1974 is opgenomen.

2. Elke arts mag op grond van zijn persoonlijke overtuiging weigeren de zwangerschap af te breken.

3. De afbreking van zwangerschap door een bevoegd geneesheer in zijn spreekkamer of in een verplegingsinrichting uitgevoerd, volgens de wettelijke regels, is een medische handeling en als dusdanig gedekt door de bepalingen van de sociale zekerheid.

mode de vie, le même pluralisme, le même équilibre social et avec lesquels elle entretient des relations économiques et culturelles constantes.

4. Réformer des lois irréparablement vieilles ne signifie en rien qu'il faille se cacher d'autres problèmes graves qui touchent de près à la structure démographique de la société.

Il est certain, d'une part, que la loi française récente sur l'interruption de grossesse a pu se préparer plus aisément par l'existence d'un code détaillé de la santé publique, toujours en projet chez nous et dont la nécessité apparaît de plus en plus.

Il est certain d'autre part, que les sociétés humaines ne peuvent — à la lettre — survivre que si elles maintiennent leur équilibre démographique.

Alors que la natalité excessive pose encore des problèmes dramatiques à de nombreux pays du tiers monde, la chute de la natalité dans les pays développés industriellement, atteint des proportions telles que le renouvellement des classes d'âge les plus jeunes et les plus productives n'est pas assuré.

Les auteurs de la proposition marquent donc leur souci parallèle de voir prendre toutes les mesures générales ou sélectives qui encourageront une politique nataliste éclairée fondée sur les nécessités démographiques mais aussi et surtout, sur une conception plus responsable et mieux informée de la parenté.

5. Enfin, les auteurs de la proposition tiennent à souligner que l'un des buts de celle-ci tend à faire disparaître les dernières discriminations que les lois maintiennent encore à l'égard de la femme, premier juge des opportunités, des risques et des responsabilités de la grossesse.

Il est à peine besoin d'ajouter que la réponse n'est en rien contraignante: chaque femme désireuse de respecter des règles morales ou éthiques plus strictes, restera entièrement libre de demeurer en deçà de la loi pénale nouvelle.

**

Avant d'éclairer le contenu même des modifications proposées, les auteurs de la proposition souhaitent qu'un code de la santé publique reprenne, dans les matières qu'il réglera, les dispositions suivantes:

1. La règle énoncée plus haut, relative au respect de la vie humaine et reprise en tête de la loi française de novembre 1974.

2. Un médecin peut, en raison de ses convictions personnelles, refuser de pratiquer l'interruption de grossesse.

3. L'interruption de grossesse pratiquée en son cabinet ou en milieu hospitalier, par un médecin qualifié, dans les conditions définies par la loi, est un acte médical et, comme tel, couvert par les dispositions de la sécurité sociale.

4. Bij het eerste verzoek van een vrouw om afbreking van haar zwangerschap, geeft de arts die zij raadpleegt haar een begeleidingsmap, die onder meer inlichtingen moet bevatten over de contraceptieve methoden, een lijst van centra voor gezinsplanning en een lijst van de ziekenhuizen in haar streek.

Op dat ogenblik moet de geraadpleegde arts ook meedelen of hij al dan niet bereid is de zwangerschap eventueel af te breken.

5. In een zelfde verplegingsinrichting mag het aantal zwangerschapsafbrekingen per jaar niet meer dan 25 pct van alle ingrepen bedragen.

In elke verplegingsinrichting moet de nodige voorlichting worden verstrekt door een opvangteam, bestaande uit een arts, een maatschappelijk werker en een psycholoog.

6. Alleen de vrouw mag om beëindiging van de zwangerschap verzoeken en alleen zij kan er vrij van afzien.

Telkens wanneer het mogelijk is, wordt het paar betrokken bij het medisch consult en bij de beslissing.

7. Indien de vrouw minder dan zestien jaar oud is, moet zij worden bijgestaan door een van haar ouders, of haar voogd, of de zaak hebben voorgelegd aan de jeugdrechtbank, die ten spoedigste uitspraak doet.

De indieners menen de voorgestelde hervormingen te kunnen verantwoorden als volgt.

1. Opschrift

Het opschrift van Titel VII van Boek II van het Strafwetboek moet worden gewijzigd om rekening te houden met de nieuwe en verruimde inhoud van de wet.

Voorgesteld wordt te schrijven: « Misdaden en wanbedrijven tegen de gezondheid van personen, de orde der familie en de openbare zedelijkheid », in plaats van enkel de orde der families en de openbare zedelijkheid te behandelen.

2. De artikelen 348 en 349 blijven gehandhaafd omdat zij betrekking hebben op afdrijving van de vrucht tegen de wil van de vrouw of met geweldpleging.

3. Ook artikel 350 blijft gehandhaafd omdat het betrekking heeft op afdrijving van de vrucht door niet-geneeskundigen.

4. Artikel 351 wordt opgeheven. Indien voldaan is aan de voorwaarden van de wet, mag de vrouw niet meer gestraft worden.

5. Artikel 352 wordt opgeheven. Aangezien de hervorming voor alles ten doel heeft clandestiene vruchtafdrijving tegen te gaan en de ingreep alleen door een geneeskundige te laten verrichten, lijkt het gevaarlijk en onlogisch om in bijkomende sancties te voorzien tegen de dokters.

In geval van overlijden of verminking van een patiënte valt de arts onder het gemene recht en onder het tuchtrecht van zijn beroepsvereniging.

4. Lors de la première demande d'interruption de grossesse formulée par une femme, le médecin qu'elle consulte lui remettra un dossier-guide qui contiendra, entre autres, les informations relatives aux méthodes contraceptives, une liste des centres de planification familiale et une liste des centres hospitaliers de sa région.

Dès la première demande, le médecin consulté indiquera s'il accepte ou non de pratiquer éventuellement l'interruption de la grossesse.

5. Pour un même établissement hospitalier, le nombre annuel des interruptions de grossesse ne pourra dépasser 25 p.c. de l'ensemble des actes opératoires.

Dans chaque établissement hospitalier, l'information sera assurée par une équipe d'accueil composée d'un médecin, d'un assistant social et d'un psychologue.

6. La femme sera seule habilitée à demander une interruption de grossesse et, pareillement, seule libre d'y renoncer.

Chaque fois que la chose sera possible, le couple participera à la consultation médicale et à la décision.

7. Si la femme est mineure de moins de seize ans, elle devra être assistée par l'un de ses auteurs, ou son tuteur, ou avoir soumis son cas au tribunal de la jeunesse, celui-ci statuant d'urgence sur ce recours.

Les auteurs de la proposition justifient comme suit les réformes qu'ils proposent.

1. Intitulé

La qualification même du Titre VII du Livre II du Code pénal doit être modifiée pour tenir compte de la conception nouvelle et plus complète de la loi.

Il est proposé de dire: « Des crimes ou des délits contre la santé des personnes, l'ordre des familles et la moralité publique », au lieu de viser seulement l'ordre des familles et la moralité publique.

2. Les articles 348 et 349 sont maintenus, car ils concernent l'avortement pratiqué contre la volonté de la femme ou causé par des violences volontaires.

3. L'article 350 est pareillement maintenu, dans la mesure où il vise l'avortement pratiqué par des personnes étrangères à la profession médicale.

4. L'article 351 est abrogé: si les conditions prévues par la loi sont respectées, la femme ne peut plus être pénalisée.

5. L'article 352 est abrogé. Dans la mesure où la réforme vise avant tout à combattre l'avortement clandestin et à confier les interruptions de grossesse aux seules interventions médicales, il semblerait dangereux et dérogoire de prévoir des sanctions supplémentaires contre les médecins.

En cas de mort ou de mutilation d'une patiente, le médecin relève du droit commun et de la discipline de sa profession.

Strafverzwaring voor een bepaald type van geneeskundig ingrijpen zou vermoedelijk de medewerking van de artsen bemoeilijken en het aantal clandestiene ingrepen weer doen toenemen.

6. Artikel 353 wordt gewijzigd.

De nieuwe tekst stelt als grondbeginsel dat abortus in bepaalde omstandigheden en volgens bepaalde regels uit de strafrechtelijke sfeer wordt gehaald : alleen de vrouw kan — uitdrukkelijk — om afbreking van haar zwangerschap verzoeken. Die afbreking mag alleen worden uitgevoerd door een bevoegd arts, en wel in een ziekenhuis indien de ingreep van chirurgische aard is.

De arts zelf, met de discretie van zijn ambt, het gewicht van zijn ervaring en de regels van zijn beroep, zal de vrouw voorlichten. Niet alleen omtrent het probleem waarmee zij worstelt, maar ook omtrent haar familiale en menselijke verantwoordelijkheid en de anticonceptionele methoden, opdat zij in het vervolg niet meer zal behoeven te grijpen naar het extreme en uitzonderlijke middel dat abortus moet blijven.

Wanneer de geraadpleegde arts bereid is om de ingreep uit te voeren, overhandigt hij aan de betrokkene de gedetailleerde documentatie waarover zij moet kunnen beschikken.

In een verplegingsinrichting behoort de voorlichting nog vollediger te zijn.

Afbreking van de zwangerschap binnen de vijftien eerste weken levert geen misdrijf op.

Na die termijn mag de zwangerschap alleen nog om ernstige redenen worden beëindigd.

**

De indieners besluiten met eraan te herinneren dat zij vooral een eind willen maken aan het dubbele drama dat onbillijkerwijze op het vrouw-zijn drukt : enerzijds de ongewilde en ongewenste zwangerschappen, meestal veroorzaakt door geweld, misprijzen of nalatigheid, en anderzijds de maatschappelijke ongelijkheid.

Het eerste drama is dat van de tienduizenden clandestiene abortussen die België elk jaar kent, met hun ondraaglijke nasleep van leed en angst en de schande van een schraperige uitbuiting.

Het tweede drama ligt in het feit dat vrouwen uit goede kringen zich onbelemmerd een reis naar een buurland kunnen veroorloven om er in alle veiligheid hun zwangerschap te laten afbreken.

Het is moeilijk denkbaar dat dergelijke toestanden worden bestendigd met een beroep op zedelijke normen.

Het is ook moeilijk denkbaar dat het Hooggerechtshof van de Verenigde Staten en van talrijke andere cultureel en moreel hoogstaande landen de zwangerschapsafbreking hebben geliberaliseerd en dat België zou blijven vasthouden aan zijn oude wetgeving.

Tenslotte is naar aanleiding van de recente vervolgingen — die de controverse over abortus weer hebben doen opflak-

— Alourdir les sanctions propres à un type déterminé d'intervention médicale, aurait pour conséquence probable de rendre plus difficile la collaboration des médecins et, par là même, favoriser à nouveau les interventions clandestines.

6. L'article 353 est modifié.

Le nouveau texte énonce le principe essentiel de la dépénalisation de l'avortement dans des circonstances et sous des conditions précises : c'est la femme et elle seule qui est apte à demander — expressément — l'interruption de sa grossesse. C'est un médecin qualifié et un médecin seul qui pourra la pratiquer; en milieu hospitalier, si l'intervention est de nature chirurgicale.

Le médecin lui-même, avec la discrétion de son état, le poids de son expérience, les règles de sa profession, informera la femme qui se présente chez lui, non seulement sur le problème qu'elle affronte, mais sur ses responsabilités familiales et humaines, sur les méthodes contraceptives, pour qu'à l'avenir elle puisse éviter le recours à la solution extrême et exceptionnelle que doit rester l'avortement.

Le médecin consulté et qui a accepté d'intervenir, remettra aux intéressées la documentation détaillée qu'elles doivent recevoir.

En milieu hospitalier, l'information sera plus complète encore.

Il n'y a pas d'infraction si l'interruption se produit pendant les quinze premières semaines de la conception.

Après ce délai, seuls des motifs graves justifieront l'interruption de grossesse.

**

Les auteurs de la proposition concluent en rappelant qu'ils luttent avant tout pour que cesse le drame double qui pèse injustement sur la condition féminine : celui des grossesses non voulues, non désirées, provoquées le plus souvent par la violence, le mépris ou la négligence et, d'autre part, celui de l'inégalité sociale.

Le premier drame se traduit par les dizaines de milliers d'avortements clandestins que la Belgique connaît chaque année, avec son insupportable cortège de douleurs, d'angoisses, de séquelles graves et le sordide aspect de son exploitation matérielle.

Le second problème grave, c'est le voyage à l'étranger des femmes de condition aisée, qui se rendent sans entraves dans les pays voisins pour y interrompre leur grossesse dans des conditions de sécurité qu'elles peuvent financièrement se permettre.

Il est difficile d'imaginer que des arguments moraux soient invoqués pour maintenir de telles situations.

Il est également difficile d'imaginer que la Cour Suprême des Etats-Unis, de nombreux pays de haute culture et de haute moralité, aient libéralisé l'interruption de grossesse qui continuerait à être soumise en Belgique à une législation ancienne.

Enfin, les poursuites toutes récentes — qui ont ravivé la controverse sur l'avortement — ont fourni la preuve que

keren — gebleken dat de *de facto* opschorting van de vervolgingen sinds een paar jaar, aan bekende ziekenhuizen de mogelijkheid had gegeven om een groot aantal zwangerschapsafbrekingen onder zeer veilige omstandigheden uit te voeren, wat van de weeromstuit het aantal heilkundige ingrepen als gevolg van clandestiene vruchtafdrijving spectaculair heeft doen dalen.

**

VOORSTEL VAN WET

ARTIKEL 1

Het opschrift van Titel VII van Boek II van het Strafwetboek wordt gewijzigd als volgt : « Misdaden en wanbedrijven tegen de gezondheid van personen, tegen de orde der familie en tegen de openbare zedelijkheid. »

ART. 2

De artikelen 351 en 352 van hetzelfde wetboek worden opgeheven.

ART. 3

Artikel 353 van hetzelfde wetboek wordt vervangen als volgt :

« Er is geen misdrijf wanneer de zwangerschap binnen de vijftien eerste weken wordt afgebroken door een bevoegd vrouwenarts of verloskunde, op verzoek van de betrokken vrouw, die vooraf ingelicht moet zijn over de problemen in verband met contraceptie en abortus.

» Wanneer een heilkundige ingreep noodzakelijk is, mag dit alleen in een ziekenhuis geschieden.

» Na vijftien weken is er geen misdrijf indien het voortduren van de zwangerschap een ernstige bedreiging vormt voor de lichamelijke of geestelijke gezondheid van de vrouw, indien er een grote kans op misvorming van de foetus bestaat of indien de zwangerschap het gevolg is van geweld, criminele handelingen of bloedschennige betrekkingen.

» In al die gevallen moet de ingreep in een ziekenhuis worden uitgevoerd en is de arts die de ingreep verricht gehouden een protocol op te stellen, dat medeondertekend wordt door twee andere artsen.

» Hetzelfde geldt wanneer de vrouw niet in staat is haar wil te kennen te geven of handelingsonbekwaam is. »

depuis deux ou trois ans, la suspension *de facto* des poursuites, a permis à des centres hospitaliers connus de pratiquer de nombreuses interruptions de grossesse dans des conditions de grande sécurité avec, pour corollaire, la chute spectaculaire des interventions chirurgicales entraînées par les avortements clandestins.

B.-J. RISOPOULOS.

**

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE 1er

L'intitulé du Titre VII du Livre II du Code pénal est libellé comme suit : « Des crimes et des délits contre la santé des personnes, l'ordre des familles et la moralité publique. »

ART. 2

Les articles 351 et 352 du même Code sont abrogés.

ART. 3

L'article 353 du même Code est remplacé par le texte suivant :

« Il n'y a pas d'infraction lorsque l'interruption de grossesse est provoquée dans les quinze premières semaines de celle-ci, qu'elle est pratiquée par un médecin qualifié, gynécologue ou obstétricien, qu'elle a été demandée par la femme qui en est l'objet et que cette dernière a été préalablement informée des problèmes de la contraception et de l'avortement.

» En cas de nécessité de manœuvres chirurgicales, l'intervention ne pourra être pratiquée qu'en milieu hospitalier.

» Après quinze semaines, il n'y a pas d'infraction si la poursuite de la grossesse comporte une menace grave pour la santé physique ou mentale de la femme, un risque sérieux de malformation pour le fœtus ou si la grossesse a été provoquée par des violences, des manœuvres criminelles, ou des relations incestueuses.

» L'intervention devra toujours, dans ces circonstances, être pratiquée en milieu hospitalier, et le médecin intervenant sera tenu de rédiger un protocole contresigné par deux autres médecins.

» Il en ira de même lorsque la femme est hors d'état de manifester sa volonté, est incapable ou interdite. »

B.-J. RISOPOULOS.

N. HOUGARDY.

A. DEMUYTER.